

คู่มือการดำเนินงาน

โครงการพัฒนา
กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์
ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ปี 2565
(กลุ่มชั้นที่ 3 : กลุ่มก้าวหน้าผ่านการรับรอง)
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จัดทำโดย
กลุ่มวิจัยและพัฒนาหมอดินอาสาและบริหารจัดการเครือข่าย
กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน
มีนาคม 2565

**โครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์
ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ปี ๒๕๖๕
(กลุ่มขั้นที่ ๓ : กลุ่มก้าวหน้า ผ่านการรับรอง)
แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า
กิจกรรมหลักที่ ๓.๕ ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

๑. หลักการและเหตุผล

กรมพัฒนาที่ดินให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจังและต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบัน โดยให้การสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรที่มีความพร้อมและเต็มใจเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนช่วยเหลือด้านการปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ ถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่จำเป็นสำหรับการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ เจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการด้านเกษตรอินทรีย์ให้กับกลุ่มเกษตรกร ดำเนินการยื่นสมัครขอรับการรับรองมาตรฐานพืชอินทรีย์กับกรมวิชาการเกษตร และมาตรฐานข้าวอินทรีย์กับกรมการข้าว หรือในกรณีที่มีความพร้อมยื่นสมัครขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มาตรฐาน IFOAM จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ อย่างไรก็ตาม กลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นเกษตรกรรายย่อยที่ทำเกษตรอินทรีย์ด้วยจิตวิญญาณ เป็นวิถีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเกื้อกูล เรียกว่า “เกษตรอินทรีย์พื้นบ้าน” เกษตรกรเหล่านี้ไม่สามารถเข้าถึงหน่วยตรวจรับรองได้เพราะมีค่าตรวจรับรองสูงและไม่คุ้มกับผลผลิตที่มีน้อย รวมทั้งมีระบบเอกสารให้บันทึกจำนวนมาก การขับเคลื่อนกลุ่มผลิตเกษตรอินทรีย์จำเป็นต้องทำสอดคล้องกันทั้งระบบตั้งแต่ การผลิต การรับประกันคุณภาพจนถึงการตลาด ขึ้นอยู่กับผู้ผลิตต้องการเข้าสู่การตลาดระดับใดที่คู่ค้าและผู้บริโภคยอมรับ ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว คือ การดำเนินการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems, PGS)

กรมพัฒนาที่ดินได้ร่วมกับมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย สนับสนุนด้านเทคนิควิชาการ ในการพัฒนากลุ่มเกษตรอินทรีย์ด้วยกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems, PGS) มีเป้าหมายการยอมรับของตลาดภายในประเทศและภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง และการยอมรับเชิงนโยบายของรัฐ กระบวนการตรวจและรับรองใช้หลักการ PGS IFOAM และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย (Thai Standard Agriculture) มกษ.๙๐๐๐ เล่ม ๑ และเล่ม ๒ ปรับประยุกต์เข้ากับบริบทของเกษตรกรรายย่อยในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย โดยทางกรมพัฒนาที่ดินได้ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนเรื่องการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน และในปี ๒๕๖๕ กรมฯ มีแผนงานโครงการที่จะสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยแบ่งเป็นลำดับขั้นของกลุ่มในการพัฒนาภายใต้นโยบายเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ขึ้น เพื่อช่วยเหลือให้เกษตรกรเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้ สำหรับโครงการนี้เป็นกลุ่มขั้นที่ ๓ ที่มีเกษตรกรผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยกระบวนการ PGS แล้ว มีการขยายจำนวนสมาชิกเพิ่มเติม รวมทั้งช่วยเหลือเกษตรกรในกลุ่มที่ยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และเกิดการจัดทำกระบวนการ PGS อย่างต่อเนื่อง

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีการดำเนินการ PGS ไปอย่างต่อเนื่องโดยมีเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและดูแลอย่างใกล้ชิด และประสานเชื่อมโยงต่อยอดบูรณาการขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓. พื้นที่และระยะเวลาดำเนินงาน

- ทุกจังหวัดที่มีกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ PGS ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
- ดำเนินงานในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔ - กันยายน ๒๕๖๕

๔. คุณสมบัติของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

- ๑) เป็นกลุ่มเกษตรกรที่สมาชิกได้รับการตรวจฟาร์ม และมีผลการตรวจรับรองในระยะปรับเปลี่ยน
- ๒) เป็นกลุ่มเกษตรกรที่สมาชิกได้รับการตรวจฟาร์ม โดยมีผลการตรวจประเมินผ่านการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และได้ใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- ๕.๑ สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัดพิจารณาคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่เหมาะสมเข้าร่วมโครงการฯ
- ๕.๒ สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัดที่มีกลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ รับผิดชอบในการขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรฯ พัฒนาไปสู่การผลิตระบบเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐาน และผลักดันสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ PGS ในระดับพื้นที่เพื่อให้เป็นต้นแบบในการศึกษาดูงานสำหรับเกษตรกรที่สนใจต่อไป
- ๕.๓ สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัดเป็นที่ปรึกษาทางด้านวิชาการ และสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นสำหรับการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ หรือให้การช่วยเหลือตามความเหมาะสม
- ๕.๔ กวจ. และ สพข.๑-๑๒ ประสานติดตามการดำเนินงาน ตรวจเยี่ยมและประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องแก่เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พร้อมจัดทำรายงาน
- ๕.๕ กวจ. ติดตามผลการดำเนินงาน

๖. พื้นที่เป้าหมาย

มีกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการฯ (กลุ่มก้าวหน้า ชั้นที่ ๓) เป้าหมาย ๓๒ กลุ่มเกษตรกร ๔๙๘ ราย พื้นที่ ๓,๖๙๖.๑๐ ไร่ ใน ๑๖ จังหวัด ตามบัญชีรายละเอียดแนบท้าย และรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่ในเว็บไซต์กรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ไอคอน “การรับรองเกษตรอินทรีย์ PGS” หรือเข้าใช้งานได้โดยตรงพิมพ์ URL <https://pgsorganic.ddd.go.th/>

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๑) เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ ประชุมร่วมกับกลุ่มเกษตรกรในการวางแผนการต่ออายุใบรับรองเกษตรอินทรีย์และขยายผลให้กับสมาชิกรายใหม่ที่สมัครเข้าร่วมกระบวนการ PGS
- ๒) **มิสเตอร์เกษตรอินทรีย์ สพด.** ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำกับกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้
  - ๒.๑) กลุ่มเกษตรกร และพี่เลี้ยงกลุ่ม จัดกระบวนการกลุ่มตามเอกสารคู่มือ PGS โดยให้ดำเนินการปรับปรุงข้อมูลโครงสร้างองค์กรการบริหารกลุ่มให้เป็นปัจจุบัน
  - แต่งตั้งผู้ตรวจประเมินประจำกลุ่มและผู้ตัดสินให้การรับรองเพิ่มเติม (กรณีที่มี)
  - วางแผนการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ทำการตรวจเยี่ยมฟาร์มให้ครบจำนวนที่วางแผนไว้ นำผลการตัดสินเข้าที่ประชุมกลุ่ม
  - กลุ่มควรจัดประชุมส่งเสริมการเรียนรู้ให้สมาชิกอย่างน้อย ๑-๒ เดือน/ครั้ง

- การบริหารจัดการกลุ่มแต่ละกลุ่มอาจไม่มีสูตรสำเร็จที่เหมือนกัน ยืดหยุ่นได้ตามสภาพภูมิประเทศ ความรู้ของสมาชิกในกลุ่ม แต่แนวทางขับเคลื่อนอยู่ภายใต้หลักการในคู่มือ PGS
- เครือข่ายจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยความสำเร็จอยู่ที่สมาชิกมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับกลุ่ม เครือข่ายและส่วนกลาง

๒.๒) เก็บตัวอย่างวิเคราะห์ดินแบบ composite sample ก่อนดำเนินงานโครงการ และหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร และนำตัวอย่างดินส่งให้กับกลุ่มวิเคราะห์ดิน สพข. เพื่อวิเคราะห์หาค่าปริมาณอินทรีย์วัตถุ ความเป็นกรดเป็นด่าง ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม (สนับสนุน LDD test kit ให้กับหมอดินอาสาหรือผู้ประสานงานกลุ่มในการนำไปใช้ตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้นให้กับสมาชิกในกลุ่ม)

๒.๓) สนับสนุนอุปกรณ์และปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่จำเป็นสำหรับการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ให้กับกลุ่มเกษตรกรฯ ได้แก่ ถังหมัก กากน้ำตาล ฟิชสมุนไพรวัตถุดิบสำหรับผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์พืชอินทรีย์ หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม รวมทั้งสนับสนุนวัตถุดิบและสาริตการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงที่ใช้ได้ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (สูตรที่กำหนดตามเอกสารแนบ หรือปรับสูตรได้ตามความเหมาะสมแต่ต้องใช้วัตถุดิบที่อนุญาตให้ใช้ได้ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์) เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าใจและสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้ในการผลิตระบบเกษตรอินทรีย์

๒.๔) ดำเนินการตามกระบวนการ PGS ๘ ขั้นตอน สรุปดังนี้

๒.๔.๑) วิเคราะห์สถานการณ์กลุ่มว่าสมาชิกในกลุ่มมีการเพาะปลูกพืชอะไร ทำการเลี้ยงสัตว์ชนิดใดบ้าง มีสมาชิกคนใดบ้างที่ร่วมทำการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ มีสมาชิกกี่คนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว ฯลฯ จัดทำโครงสร้างของกลุ่มให้มีความชัดเจน เพื่อวางแผนการบริหารจัดการและการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มให้มีความต่อเนื่องและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔.๒) เรียนรู้ทำความเข้าใจมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยเข้ารับการอบรมเรื่องเกษตรอินทรีย์กับหน่วยงานต่างๆ ถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

๒.๔.๓) เรียนรู้กระบวนการ พี จี เอส กำหนดการประชุมกลุ่มเป็นประจำ การวางแผนการบริหารงานในกลุ่ม ทุกรอบการผลิต ร่วมกันกำหนด กฎ กติกา บทลงโทษ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม รวมทั้งเสนอปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้การควบคุมมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์เป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

๒.๔.๔) กลุ่มให้คำปรึกษา สมาชิกทุกคนให้คำมั่นสัญญาว่าจะปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม

๒.๔.๕) กลุ่มจัดทำเอกสารที่จำเป็น ได้แก่ ใบสมัครเข้าร่วมระบบ พี จี เอส (ตามแบบฟอร์ม F๑) จัดทำข้อมูล ชื่อ ที่อยู่ แผนการผลิตเกษตรอินทรีย์ แผนผังแปลง ตำแหน่งพื้นที่ปลูก ขนาดแปลง ประวัติการทำแปลง ปริมาณและคุณภาพผลผลิต (ตามแบบฟอร์ม F๒)

๒.๔.๖) ร่วมกันตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อน และตัดสินใจให้การรับรอง แปลงผลิตทุกแปลงต้องได้รับการตรวจเต็มรูปแบบตามข้อกำหนด โดยใช้แบบตรวจประเมิน (checklists แบบฟอร์ม F๔) ทำการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนอย่างน้อยปีละครั้ง หรือตามรอบของพืชที่ผลิต (ในช่วงแรกควรตรวจอย่างน้อยปีละ ๓ ครั้ง) นำผลการตรวจประเมินเข้าที่ประชุมกลุ่มให้คณะกรรมการตัดสินใจให้การรับรอง

๒.๔.๗) กลุ่มรวบรวมฐานข้อมูลสมาชิกทั้งหมดในกลุ่มที่เป็นข้อมูลปัจจุบัน บันทึกข้อมูลเอกสารใบสมัคร F๑ เอกสารแผนการผลิต F๒ F๒/๑ F๔ F๕ เอกสารอื่นๆ และรูปภาพที่เกี่ยวข้องเข้าระบบฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ในเว็บไซต์ของกรมฯ <http://www.ddd.go.th> เลือก Icon “การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS” และเลือกฐานข้อมูลโครงการเกษตรอินทรีย์ของกรมพัฒนาที่ดิน หรือเข้าใช้งานได้โดยตรงพิมพ์ URL <https://pgsorganic.ddd.go.th>

๒.๕) จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง นวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ พีจีเอส ให้กับสมาชิกกลุ่ม PGS

๒.๖) วางแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ โรงพยาบาล โรงเรียน โรงแรม หรือภาคเอกชน ในการเชื่อมโยงด้านการตลาดให้กับกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้เกิดช่องทางการตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ PGS

๒.๗) เก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

๒.๘) รายงานผลการดำเนินงานประจำเดือนตามแบบฟอร์ม สงป. ๓๐๑ จัดส่งให้กับ กผง. และจัดทำสรุปผลการดำเนินงานเป็นไฟล์ พร้อมแนบรูปภาพ โดยสามารถบันทึกข้อมูลรายงานผลในระบบฐานข้อมูลโครงการเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ให้บันทึกรายงานผลการดำเนินงานให้แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

๓) มิสเตอร์เกษตรอินทรีย์ สพข. รับผิดชอบการดำเนินงานดังนี้

๓.๑) ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และประสานงานกับมิสเตอร์เกษตรอินทรีย์ สพด. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ

๓.๒) เร่งรัดติดตามการบันทึกข้อมูล การรายงานผลการดำเนินงานของมิสเตอร์เกษตรอินทรีย์ สพด. ในสังกัด ให้ครบถ้วน แล้วเสร็จภายในเวลาที่กรมฯ กำหนด

๓.๓) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาการดำเนินงานให้กับมิสเตอร์เกษตรอินทรีย์ สพด. ในสังกัด และประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานในภาพรวมของ สพข.

๓.๔) กำกับติดตามปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรที่ไม่ผ่านการรับรอง และให้การสนับสนุนผลักดันให้เกษตรกรรายใหม่ของกลุ่มผ่านการรับรอง PGS ให้ได้ในที่สุด

๓.๕) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมของ สพข. ส่งให้กับ กวจ. เพื่อสรุปผลงานในภาพรวมของกรมฯ ต่อไป

๘. งบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๑,๑๗๐,๓๐๐ บาท

๘.๑ งบประมาณที่จัดสรรให้ สพด. จำนวน ๙๙๖,๐๐๐ บาท

งบประมาณต่อเกษตรกรรายละ ๒,๐๐๐ บาท นำไปใช้

๘.๑.๑ จัดหาปัจจัยเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมให้กับเกษตรกร

๘.๑.๒ จัดทำสมุดบันทึกประจำตัวตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ในคู่มือ PGS ให้กับเกษตรกรทุกคนที่เข้าร่วมโครงการฯ

๘.๑.๓ สนับสนุนการตรวจเยี่ยมฟาร์มในกระบวนการ PGS

๘.๑.๔ ค่าน้ำมัน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าจ้างเหมาคนช่วยงาน ฯลฯ (งบประมาณสามารถถัวเฉลี่ยได้ทุกรายการ)

๘.๒ งบประมาณที่จัดสรรให้ กลุ่มวิชาการฯ สพข. จำนวนเงิน ๑๒๔,๕๐๐ บาท เป็นงบบริหารจัดการโครงการ ติดตามประเมินผลโครงการในภาพรวมของ สพข.

๘.๓ งบประมาณที่จัดสรรให้กลุ่มวิจัยและพัฒนาหมอดินอาสาฯ กวจ. จำนวนเงิน ๔๙,๘๐๐ บาท เป็นงบบริหารจัดการโครงการติดตามประเมินผลโครงการในภาพรวมของกรมฯ

๙. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๙.๑ มีเกษตรกรและพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS เพิ่มจำนวนมากขึ้น

๙.๒ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าสู่กระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม มีโอกาสและมีทางเลือกมากขึ้น เพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระบบอื่นๆ จากเดิมที่จำเป็นต้องขอการรับรองจากหน่วยตรวจรับรองภายนอกเท่านั้น (Third Party) แต่ปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรสามารถเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้

โดยการใช้กระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ซึ่งเป็นระบบที่คิดค้นโดย IFOAM เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อยที่มีการใช้กันทั่วโลก มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น เสียค่าใช้จ่ายน้อย และยังช่วยเสริมสร้างกระบวนการให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการพัฒนา และมีความเข้มแข็งจากกิจกรรมกลุ่ม สังคมมั่นคง และนำไปสู่ความยั่งยืน

๙.๓ กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานฯ สามารถก้าวไปสู่การเป็นศูนย์ต้นแบบการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS

๙.๔ เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สูตรปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง (เกษตรอินทรีย์)

สูตร 1

วัตถุดิบ	ปริมาณ (กก.)	ไนโตรเจน (%)	ฟอสฟอรัส (%)	โพแทสเซียม (%)
มูลสุกร	60	1.38	2.70	0.78
กระดูกป่น	30	1.05	4.50	0.20
รำละเอียด	10	0.24	0.43	0.18
รวม	100	2.67	7.63	1.18

หมายเหตุ ปริมาณธาตุอาหารหลักรวม 11.46 เปอร์เซ็นต์

สูตร 2

วัตถุดิบ	ปริมาณ (กก.)	ไนโตรเจน (%)	ฟอสฟอรัส (%)	โพแทสเซียม (%)
มูลสุกร	60	1.38	2.70	0.78
หินฟอสเฟต	30	0.03	4.80	0.03
รำละเอียด	10	0.24	0.43	0.18
รวม	100	1.65	7.93	0.96

หมายเหตุ ปริมาณธาตุอาหารหลักรวม 10.57 เปอร์เซ็นต์

สูตร 3

วัตถุดิบ	ปริมาณ (กก.)	ไนโตรเจน (%)	ฟอสฟอรัส (%)	โพแทสเซียม (%)
กระดูกป่น	50	1.75	7.50	0.34
มูลวัว	50	0.70	0.45	1.00
รวม	100	2.45	7.95	1.34

หมายเหตุ ปริมาณธาตุอาหารหลักรวม 11.74 เปอร์เซ็นต์

สูตร 4

วัตถุดิบ	ปริมาณ (กก.)	ไนโตรเจน (%)	ฟอสฟอรัส (%)	โพแทสเซียม (%)
กระดุกป่น	40	1.40	6.00	0.32
มูลวัว	60	0.84	0.54	1.20
รวม	100	2.24	6.54	1.52

หมายเหตุ ปริมาณธาตุอาหารหลักรวม 10.30 เปอร์เซ็นต์

สูตร 5

วัตถุดิบ	ปริมาณ (กก.)	ไนโตรเจน (%)	ฟอสฟอรัส (%)	โพแทสเซียม (%)
ปลาป่น	20	1.80	1.00	0.70
มูลวัว	60	0.84	0.54	1.20
หินฟอสเฟต	20	0.02	3.20	0.02
รวม	100	2.66	4.74	1.92

หมายเหตุ ปริมาณธาตุอาหารหลักรวม 9.32 เปอร์เซ็นต์

สูตร 6

วัตถุดิบ	ปริมาณ (กก.)	ไนโตรเจน (%)	ฟอสฟอรัส (%)	โพแทสเซียม (%)
ปลาป่น	20	1.80	1.00	0.70
มูลวัว	60	0.84	0.54	1.20
กระดุกป่น	20	0.702	3.00	0.13
รวม	100	3.34	4.54	2.03

หมายเหตุ ปริมาณธาตุอาหารหลักรวม 9.91 เปอร์เซ็นต์

สูตร 7

วัตถุดิบ	ปริมาณ (กก.)	ไนโตรเจน (%)	ฟอสฟอรัส (%)	โพแทสเซียม (%)
กระดุกป่น	40	1.40	6.00	0.27
มูลวัว	50	0.70	0.45	1.00
รำละเอียด	10	0.24	0.43	0.18
รวม	100	2.34	6.88	1.45

หมายเหตุ ปริมาณธาตุอาหารหลักรวม 10.67 เปอร์เซ็นต์

ปริมาณธาตุอาหารของวัตถุดิบแต่ละชนิด

วัตถุดิบ	ราคา (บาท/กก.)	ไนโตรเจน (%)	ฟอสฟอรัส (%)	โพแทสเซียม (%)
มูลสุกร	4	2.30	4.50	1.30
มูลวัว	3	1.40	0.90	2.00
กระดุกป่น	10	3.5	15.00	0.68
หินฟอสเฟต	5	0.10	16.00	0.10
ปลาป่น	26	9.00	5.00	3.50
รำละเอียด	12	2.40	4.30	1.80

กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ ปีงบประมาณ 2565

(กลุ่มก้าวหน้าขั้นที่ 3)

หน่วยงาน	ชื่อกลุ่ม	ประธานกลุ่ม	ตำบล	อำเภอ	กลุ่ม	ราย	พื้นที่ (ไร่)
					32	498	3696.1
สหข.1					5	37	229.50
สิงห์บุรี					2	11	18.00
	1. สิงห์บุรีอินทรีย์02	นายร.ต.บัญชา เพ็ชรรักษ์	โพกรวม	เมืองสิงห์บุรี		6	6.00
	3. สิงห์บุรีอินทรีย์01	นายชยุตม์ โตสำราญ	โพชนไก่	บางระจัน		5	12.00
นครปฐม					2	13	140.00
	1. วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์เมืองนครปฐม	น.ส.ณารินทร์ ทองผู้สุน	หนองงูเห่า	เมือง		7	39.00
	2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์บางช้าง	นางประหยัด ปานเจริญ	บางช้าง	สามพราน		6	101.00
ลพบุรี					1	13	71.50
	1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาหารปลอดภัย อำเภอพัฒนานิคม	นายปรีวัฒน์ พกทอง	หนองบัว	พัฒนานิคม		13	71.50
สหข.2					1	25	162.20
สระแก้ว					1	25	162.20
	1. เพื่อนใจอินทรีย์บ้านคลองมะละกอ	นายยุทธพงษ์ รัตนวิทย์	สระขวัญ	เมือง		25	162.20
สหข.4					4	115	1,134.20
ยโสธร					2	104	1,072.20
	1. ปลุกฮัก2	นายพรทวี ศรีสง่า	ลุมพุก	คำเขื่อนแก้ว		26	345.20
	2. ปลุกฮัก	นางมะลิวรรณ วรณัฐจันทร์	ลุมพุก	คำเขื่อนแก้ว		78	727.00
อุบลราชธานี					2	11	62.00
	1. วิสาหกิจชุมชนศรีโคตรกานิค	นายสามัคคี นิคมรักษ์	เมืองศรีโค	วารินชำราบ		5	47.00
	2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีไทยบ้านแหม	นายวิทยา บัณฑิต	หัวดอน	เขื่องใน		6	15.00
สหข.5					1	38	238.00
ขอนแก่น					1	38	238.0
	1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านกุดเชียงมี	นายสมคิด เพ็งลี	บ้านดง	อุบลรัตน์		38	238.0
สหข.6					4	127	544.80
ลำปาง					3	83	328.80
	1. วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลลวแก้ว	นายเมธี มณีวงศ์	ลวแก้ว	ห้างฉัตร		55	227.10
	2. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์ริมวัง	นายณัฐวุฒิ แก้วอ่อน	วังแก้ว	วังเหนือ		15	50.50
	3. PGS เวียงดิน	นางอำไพ พิกุลหอม	พระบาท	เมืองลำปาง		13	51.20

กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ ปีงบประมาณ 2565

(กลุ่มก้าวหน้าขั้นที่ 3)

หน่วยงาน	ชื่อกลุ่ม	ประธานกลุ่ม	ตำบล	อำเภอ	กลุ่ม	ราย	พื้นที่ (ไร่)
ลำพูน							
	เกษตรอินทรีย์ (PGS) จังหวัดลำพูน	นางศศิธร กาญจนทัต	หนองช้างค้ำ	เมืองลำพูน	1	44	216.00
สปข.7					9	66	553.10
เชียงราย							
	1. PGS Organic เวียงป่าเป้า	นายชัยสุรัตน์ เตชอภิชาติ	ป่าจั่ว	เวียงป่าเป้า	9	77.30	
	2. กลุ่ม PGS พืชผสมผสาน	นางนงลักษณ์ เทพทองพันธ์	โรงช้าง	ป่าแดด	9	83.30	
	3. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ออร์แกนิกเหนือสุด	นายเชิดชาย ลาชี	เทอดไทย	แม่ฟ้าหลวง	7	79.00	
	4. กลุ่มพีจีเอสแม่ลาวออร์แกนิก	นายวิชัยเจริญ แสนชัยรุ่ง	จอมหมอกแก้ว	แม่ลาว	8	50.00	
	5. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ออร์แกนิกสายเหนือ2	นายธิติวัดน์ ภาณุบรรลือพงศ์	บ้านแซว	เชียงแสน	10	153.30	
	6. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ออร์แกนิก เวียงเทิง	นางสาวเกศนัสรี เสนาดี	เวียง	เทิง	5	32.00	
	7. PGS Organicแม่สรวย	นายสิริวิชัย สิริโชควัฒนกุล	ท่าก้อ	แม่สรวย	5	38.00	
	8. วิสาหกิจชุมชนงิ้ว	นายออด แสงแก้ว	งิ้ว	เทิง	7	13.00	
	9. กลุ่ม PGS ออแกนิกเชียงราย	นายธันวา อารีย์	นางแล	เมือง	6	27.20	
สปข.8					2	45	350.20
เพชรบูรณ์							
	1. กลุ่มเกษตรอินทรีย์PGS เพชรบูรณ์	นายมานะ สุทนต์	ป่าเลา	เมือง	25	273.20	
อุดรดิตถ์							
	1. วิถีอินทรีย์อุดรดิตถ์	นายอัทธพงษ์ค์ โมลี	จันทาม	เมือง	20	77.00	
สปข.9					2	10	160.00
กำแพงเพชร							
	1. เกษตรอินทรีย์ PGS อำเภอเขาฉกรรจ์ กำแพงเพชร	นายพิเชษฐ์ วิศรธีปกรณ์	ดอนแดง	ชาณุวรลักษบุรี	5	72.00	
นครสวรรค์							
	1. รักรักษ์เกษตรอินทรีย์3	นางชลาลัย ทับสิงห์	ปางสวรรค์	ชุมตาบง	5	88.0	
สปข.10					2	14	218.0
ประจวบคีรีขันธ์							
	1. ชุมชนเป็นสุขป่าละอู	นายสมประสงค์ นาคดี	ห้วยสัตว์ใหญ่	หัวหิน	6	88.0	
	2. ปันกันออร์แกนิก	นายศุภกิจ ยินดี	ห้วยสัตว์ใหญ่	หัวหิน	8	130.0	

กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ ปีงบประมาณ 2565
(กลุ่มก้าวหน้าขั้นที่ 3)

หน่วยงาน	ชื่อกลุ่ม	ประธานกลุ่ม	ตำบล	อำเภอ	กลุ่ม	ราย	พื้นที่ (ไร่)
สพข.11					2	21	106.10
สุราษฎร์ธานี					2	21	106.10
	1. วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์มาตรฐาน PGS ป่าร้อน	นายสามารถ รอดสีเสน	ป่าร้อน	กาญจนดิษฐ์		15	54.10
	2. วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ PGS ช้างขวา	นายสุภาพ เผือกผ่อง	ช้างขวา	กาญจนดิษฐ์		6	52.00

